

Padomju režīma sākums Latvijā

Analizē plakātus un dokumentus un atbildi uz jautājumiem!

1. Kāpēc 1940. gadā notika Tautas Saeimas vēlēšanas? (Avots A)
2. Kādas metodes, paņēmienus, lozungus izmantoja padomju vara, lai pārliecinātu cilvēkus piedalīties vēlēšanās? (Avots C, D, E, F)
3. Kādi cilvēki pēc Padomju varas izskatiem varēja kļūt pat Augstākās Padomes deputātiem? (Avots B)
4. Ko padomju vara uzskatīja par ienaidniekiem un pret ko aicināja cīnīties Latvijas iedzīvotājus?
5. Par kādiem padomju sabiedrības ideāliem un vērtībām liecina lozungi? Kā lozungos attēlotais atbilda realitātei?
6. Kāpēc, tavuprāt, bija jārīko vēlēšanas, kurās bija iespējams balsot tikai par vienu partiju?

Avots A

Pieejams: <http://www.archiv.org.lv/velesanas1940/index.php?id=301>

Latvijas Nacionālā arhīva virtuālās izstādes "Vēlēšanas bez izvēles" ievads

Līdz 1940. gada beigām Latvija bija ne tikai okupēta un pievienota Padomju Savienībai, bet arī tās pārvaldes struktūra bija gandrīz pilnībā pielāgota PSRS pārvaldes struktūrai. Viens no formālajiem elementiem, kas vēl nebija ieviests – Latvija, kā arī citas 1940. gadā Padomju Savienības okupētās valstis un teritorijas nebija pārstāvētas PSRS Augstākajā padomē. Formāli, saskaņā ar PSRS konstitūciju, PSRS Augstākā padome skaitījās augstākā varas institūcija Padomju Savienībā. Faktiski tā bija tīri butaforiska institūcija, kas tikai apstiprināja Vissavienības komunistiskās (boļševiku) partijas augstākās vadības jau iepriekš pieņemtus lēmumus un nekāda reāla vara Augstākajai padomei nebija. Tomēr komunistu propaganda, ar mērķi maldināt cilvēkus, kas nepārzināja situāciju Padomju Savienībā, centās attēlot PSRS Augstāko padomi kā īstu augstākās varas institūciju Padomju Savienībā. Tādēļ par PSRS Augstākās padomes vēlēšanām tā laika avīzes rakstīja kā par augstāko demokrātijas sasniegumu.

Avots B

Jau Tautas Saeimas vēlēšanās darba tauta piedalījās visai atsaucīgi un ievēlēja deputātus, kas lēma par Padomju iekārtas nodibināšanu Latvijā, par Padomju Latvijas vēlēšanos iekļauties PSRS Savienībā.

1941. g. 12. janvāra vēlēšanas ir līdzīgs svarīgs vēsturisks notikums. Latvijas PSR darba tautai tagad veicams liels vēsturisks pienākums: tai jāapliecina pilnskaitīgi, simtprocentīgi, ka viņa pareizi izpratusi šī vēsturiskā momenta svarīgumu. Vīdē demokrātiskākais PSRS un līdz ar to arī Latvijas PSR vēlēšanu likums dod iespēju visiem piedalīties šajās vēlēšanās. Tādēļ ar katru dienu paplašiniet priekšvēlēšanu sapulču skaitu, agitāciju par piedalīšanos vēlēšanās. Jau laikus izraugieties labākos, godīgākos, centīgākos darba tautas, darba zemniecības un darba inteliģences pārstāvjus, kam valsts intereses pirmā vietā, kas savā līdzšinējā darbā un dzīvē to pierādījuši, smokot trimdā, cietumā, ciešot represijas no plūto-krātisko režīmu kalpiem. Labākos no labākiem sūtiet par deputātiem PSRS Augstākās Padomes Savienības un Tautu Padomē.

Visi priekšvēlēšanu darbā, visi pie vēlē-tāju urnām!

Laikraksts „Atpūta” 1940. gada 22. novembrī.

Avots C

Klausītāju pārpildītā zālē Slokas pilsētas pamatskolā.

Laikraksts „Atpūta” 1940. gada 22. novembrī.

Avots D

Latvijas PSR strādnieki, zemnieki un darba inteliģence! Esat modri, sargājiet savu padomju Dzimteni no iekšējiem un ārējiem ienaidniekiem. Ateerieties, ka ikkatra balss, kas atdota par komunistu un bezparteijsko bloka kandidātiem, stiprina mūsu valsts varenību!

Strādnieki b. b. O. Lucis, P. Verners, F. Berzkalns, N. Maēš, V. Forāts un K. Bardiņš kopīgi iepazīstas ar savu deputātu kandidātu dzīves gaitu.

„Vēlētāju sanāksmē,” viņš droši saka. „Tur es skaidri dabūju zināt šo vēlēšanu nozīmi un kādēļ mums visiem jābūt aktīviem. Agrāk es nemaz nezinaju, ka tas tik svarīgi. Aizej, tad arī tu dzirdēsi.”

Pusdienas pārtraukums fabrikā. Strādnieki sastājušies pulciņos un dedzīgi ko pārspriež. Vienam rokā laikraksts un tas ko lasa. Tie fabrikas aktīviski, kas apspriež kā vēsturisko vēlēšanu dienu sagaidīt ar jaunām darbā uzvarām.

Tā vēlēšanu kampaņas aparāts strādā bez mītas, lai 12. janvārī visi balsstiesīgie Padomju Latvijas pilsoņi tiešām nīzietu pie urnām un, izpildot savu pienākumu, stiprinātu socialisma valsti.

Laikraksts „Atpūta” 1941. gada 10. janvārī.

Avots E

Laikraksts „Atpūta” 1941. gada 10. janvārī.

Avots F

Lozungi deputātu vēlēšanām PSRS Augstākā Padomē

1. 1941. gada 12. janvārī — visi uz vēlēšanām. Ievēlēsīm par deputātiem Augstākā Padomē — labākos darba ļaužu pārstāvjus, līdz galam uzticīgos Ļeņina-Staļina lietai!
2. Lai dzīvo komunistu un bezpartejisko bloks priekšā stāvošās vēlēšanās uz PSRS Augstāko valsts organu!
3. Latvijas PSR darba ļaudis! Balsojiet par Ļeņina-Staļina partiju! Balsojiet par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem!
4. Latvijas PSR darba ļaudis! Cīnieties par jaunām uzvarām ražošanā, atzīmējiet vēlēšanas PSRS Augstākai Padomei ar ražošanas plāna pirmstermiņa izpildīšanu!
5. Lai dzīvo Sociālisma Konstitūcija un tās lielais radītājs biedrs Staļins!
6. Darba zemniecība! Padomju vara atbrīvoja jūs no lielgruntnieku ekspluatācijas un deva jums zemi. Lai dzīvo Padomju vara Latvijā!
7. Lai dzīvo PSRS lidztiesīgā sieviete — aktīva dalībniece padomju valsts vadībā!
8. Komunisti! Stingrākus sakarus ar bezpartejiskām masām! Galvenais vēlēšanu kampaņā — nenorobežoties no bezpartejiskiem, bet darboties kopā ar viņiem, kopā uzstādot deputātu kandidātus PSRS Augstākai Padomei.
9. Latvijas PSR strādnieki, zemnieki un darba inteliģence! Esiet modri, sargājiet savu padomju dzimteni no iekšējiem un ārējiem ienaidniekiem. Aterieties, ka ikkatra balss, kas atdota par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem stiprina mūsu valsts varēnību.
10. Lai dzīvo uzvarošā sociālisma un istā demokrātisma Konstitūcija!
11. Latvijas PSR strādnieki, zemnieki un darba inteliģence! Neaizmirstiet kapitalistisko ielenkumu. Visiem spēkiem stipriniet mūsu Sarkanās armijas varēnību un valsts aizsardzību!
12. Jaunie vēlētāji! Tikai Staļina Konstitūcija deva jums vēlēšanu tiesības. Lai dzīvo Staļina Konstitūcija!
13. Lai dzīvo PSRS lielā tautu draudzība!
14. Lai dzīvo un stiprinās mūsu varēnā dzimtene — Padomju Sociālistisko Republiku Savienība!
15. Lai dzīvo mūsu Staļina Konstitūcija!
16. Lai dzīvo strādnieku un zemnieku savienība — Padomju varas stipruma pamats!
17. Lai dzīvo Vissavienības Komunistu (boļševiku) partija — PSRS darba ļaužu avangards!

Laikraksts „Cīņa” 1940. gada 21. novembrī.